

Політологія

УДК 327:341.218(677.2)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20755851>

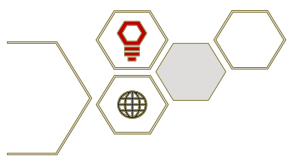
**Феномен Сомаліленду в міжнародних відносинах: між фактичною
суб'єктністю та політикою невизнання**

Ворона Олександр Андрійович

магістр міжнародних відносин, Київський Національний Університет
імені Тараса Шевченка, Україна, <https://orcid.org/0009-0005-5069-4973>

Прийнято: 21.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: Мета статті полягає у визначення причин, через які Сомаліленд, маючи тривалу практику самоуправління, власні політичні інститути та зростаюче стратегічне значення на Африканському Розі, все ж залишається обмежено визнаним актором міжнародних відносин. Методи дослідження охоплюють якісний case-study, структуроване порівняння Сомаліленду з Південним Суданом, аналіз наукової літератури, офіційних документів міжнародних організацій і відкритих матеріалів щодо дипломатичної практики, виборчих процесів та регіональної безпеки. Результати дослідження показують, що фактична суб'єктність Сомаліленду формується через поєднання внутрішньої інституційної спроможності, локальної легітимності, історичного аргументу, що ґрунтується на короткій незалежності Сомаліленду в 1960 році, наявності дипломатичних представництв за кордоном і прагматичних зв'язків із зовнішніми партнерами. Водночас політика невизнання підтримується позицією про «неподільне Сомалі», обережністю Африканського Союзу щодо перегляду колоніально-

успадкованих кордонів, відсутністю регіонального консенсусу, побоюванням щодо потенційного прецеденту для інших сепаратистських рухів та позицією самого Сомалі, представленого урядом у Могадішо. Порівняння з Південним Суданом підтверджує, що наявність ефективного внутрішнього врядування є недостатньою умовою для повноцінного міжнародного визнання. Вирішальними факторами натомість стають згода або політична слабкість материнської держави, підтримка регіональних організацій та стратегічна корисність для впливових акторів. Висновки вказують, що Сомаліленд варто розглядати як функціонально залученого, однак статусно обмеженого актора. Подальша його легітимація цілком залежатиме від балансу між регіональною безпекою, інтересами зовнішніх партнерів внутрішньою інклюзивністю та реакцією міжнародних інституцій на рішення окремих держав про визнання.

Ключові слова: Африканський Ріг; державотворення; дипломатична легітимація; Південний Судан; Сомалі; Африканський Союз; регіональна безпека; політика невизнання; Сомаліленд.

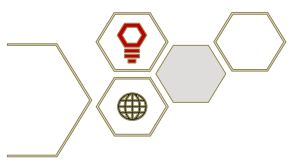
The Somaliland Phenomenon in international relations: between actual subjectivity and the politics of non-recognition

Oleksandr Vorona

Master of International Relations, Independent Researcher, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0005-5069-4973>

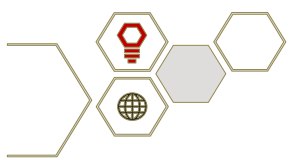
Abstract: The aim of this article is to explore the reasons why Somaliland, despite its long-standing experience of self-governance, established political institutions, and growing strategic importance in the Horn of Africa, continues to remain a marginally recognized actor in international relations. Research methods include qualitative case-study, structured comparison of Somaliland with South Sudan, analysis of scholarly literature, official documents of international

organizations and open-source materials on diplomatic practice, electoral processes and regional security. Results of the research show that actual subjectivity of Somaliland is formed by connecting internal institutional capability, local recognition, historical argument, that is based on short-term Somaliland's independence in 1960, the existence of diplomatic missions abroad and pragmatic connections with external partners. At the same time, non-recognition policy is sustained by the notion of "undivided Somalia", the African Union's reluctance to revisit colonially inherited borders, the absence of regional consensus, concerns about potential precedent for other separatist movements and the position of Somalia itself, presented by the Mogadishu-based government. Comparison with South Sudan confirms that the existence of effective internal governance is an insufficient condition for full international recognition. The determining factors instead tend to be consent or political weakness of the parent state, support of regional organizations and strategic utility for influential actors. Conclusions indicate that Somaliland should be considered as functionally involved, but status-limited actor. Its further recognition will fully depend on balance between regional security, external strategic interests in internal inclusivity and the reaction of international institutions to decisions of individual states on recognition.

Keywords: Horn of Africa; state-building; diplomatic legitimation; South Sudan; Somalia; African Union; regional security.

Постановка проблеми. Сомаліленд є одним з найяскравіших прикладів розриву між фактичною політичною спроможністю та формальним міжнародним статусом [4, р. 193–194] Починаючи з 1991 року він функціонує окремо від центрального уряду Сомалі у Могадішо, має власні інститути, регулярну політичну конкуренцію, валюту, силові структури, податкову систему, представництва за кордоном і практику взаємодії із зовнішніми партнерами. В той же час протягом усього цього проміжку часу абсолютна більшість держав та міжнародних організацій розглядали його виключно як

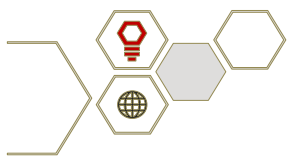
невід'ємну частину Федеративної Республіки Сомалі. Навіть після рішення Ізраїлю про визнання Сомаліленду у грудні 2025 року, домінантна рамка міжнародної політики залишалася обережною, що підтвердила реакція Сомалі, Африканського Союзу та Ради Безпеки ООН [21; 22; 23]

Наукова проблема полягає у поясненні того, чому наявність ознак де-факто державності не призводить до широкої дипломатичної легітимізації. Для міжнародних відносин це питання має практичне значення, оскільки стосується безпеки у регіоні Африканського Рогу, Червоного моря, політики Африканського Союзу щодо кордонів, механізмів реагування міжнародної системи на тривале існування невизнаних утворень та доступу Ефіопії до портової інфраструктури [20, р. 588–599; 23].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичну специфіку Сомаліленду докладно аналізує Г.Прюньє, який пов'язує сучасну претензію на державність із досвідом Британського Сомаліленду та коротким періодом державності у 1960 році [1]

М. Воллс розглядає становлення миру після громадянської війни як результат локальних конференцій, переговорів старійшин і поступового вироблення інституційної архітектури [2, р. 371–389] М. Рендерс та У. Терлінден описують Сомаліленд як гібридний політичний порядок, де формальні інститути взаємодіють із клановими механізмами представництва [3, р. 723–746] С. Пегг і П. Колстьо акцентують на парадоксі внутрішньої легітимності за відсутності зовнішнього суверенітету [4, р. 193–202]

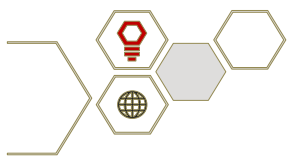
Р.Річардс аналізує роль традиційного врядування у державотворенні та показує, що кланові інститути не лише підтримували стабільність, але й створювали точки політичної напруги [5; 6] М. Воллс і С. Кіббл розглядають переговорний характер гібридної держави, тоді як Д.Бальтазар підкреслює роль політичної тактики та воєнних проектів у процесі становлення влади [7, р. 31–56; 8, р. 218–238] М. Джонсон і М. Смейкер порівнюють Сомаліленд з Пунтлендом, демонструючи різні траєкторії локального державотворення:

орієнтацію Сомаліленду на міжнародно-визнану державність і федералістську модель Пунтленду [9] Н. Юбанк пов'язує політичну підзвітність із оподаткуванням і відсутністю масштабної зовнішньої допомоги [10, р. 465–466]

Новіші дослідження уточнюють межі раннього наративу про «демократичну винятковість» Сомаліленду. К. Елдер звертає увагу на олігархічно-корпоративні структури та обмеження демократизації [11, р. 1749–1765] М. Фаджолі пропонує складніше бачення зовнішніх програм державотворення, у яких локальні й міжнародні практики не існують ізольовано [12] М. Гоне вивчає маргіналізацію, мілітаризацію та суперечливі політичні бачення між Сомалілендом та Пунтлендом, зокрема у регіонах Сул і Санааг [13] Т.Гох і К. Рудінцова досліджують легітимаційні стратегії де-факто держав [14, р. 37–49] У ширшій теорії невизнаних утворень корисними є праці Н. Касперсен, Б. Коггінс, М. Фабрі та Дж. Кер-Ліндсі, які пояснюють роль великих держав, норм визнання та політики протидії сецесії [15; 16; 17; 18] Порівняння Сомаліленду з Південним Суданом розробляє Р. Берекетеаб, наголошуючи, що успіх сецесійного проекту залежить не лише від внутрішньої мобілізації, а й від міжнародно-прийнятої політичної процедури [19, р. 11; 19, р. 27]

У вітчизняному науковому дискурсі проблематика Сомаліленду вже отримала окреме висвітлення, зокрема у працях О. М. Теленко, яка аналізувала історію виникнення цього утворення, особливості його функціонування без широкого дипломатичного визнання, аргументи на користь і проти незалежності, позицію Сомалі, Африканського Союзу та інших зовнішніх акторів [28; 29]. Водночас наявні українські дослідження переважно зосереджені на історико-правових і загальнополітичних аспектах проблеми, тоді як менш системно опрацьованими залишаються питання фактичної суб'єктності Сомаліленду в міжнародних відносинах, його дипломатичної інфраструктури, взаємодії з Ефіопією, Ізраїлем та державами Перської затоки,

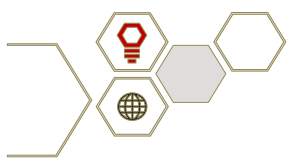
а також порівняння з кейсом Південного Судану. Це обумовлює доцільність подальшого аналізу Сомаліленду як невизнаного, але функціонально залученого актора міжнародних відносин.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг літератури, недостатньо дослідженим залишається поєднання внутрішньої стійкості Сомаліленду, його фактичної зовнішньої присутності та змін регіональної кон'юнктури після активізації портово-безпекової політики у Африканському Розі. Частина досліджень пояснює Сомаліленд через внутрішнє державотворення, частина — через міжнародно-правову невизначеність, але менше уваги приділяється тому, як прагматичні контакти, консульсько-функціональні офіси, порт Бербера, відносини з Ефіопією та Ізраїлем впливають на межі політики невизнання. Також потребує уточнення порівняння з Південним Суданом, оскільки цей кейс демонструє, що слабша державність може отримати визнання за наявності погодженої всіма зацікавленими сторонами процедури, тоді як де-факто стабільніший суб'єкт може залишатися невизнаним.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою статті є визначення чинників, які пояснюють тривале існування Сомаліленду між фактичною суб'єктністю та політикою невизнання у міжнародних відносинах. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- Охарактеризувати історичну основу претензії Сомаліленду на окрему державність
- Проаналізувати внутрішні джерела його стійкості, зокрема кланово-інституційну конфігурацію
- Визначити форми зовнішньої присутності Сомаліленду
- Порівняти його з Південним Суданом як успішним кейсом міжнародного визнання

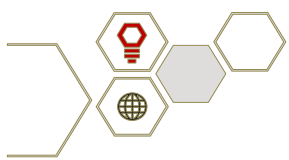
° З'ясувати, які політичні умови обмежують або посилюють перспективи дипломатичної легітимізації.

Методологічно дослідження базується на якісному case-study та структурованому порівнянні. Одиницями порівняння є Сомаліленд та Південний Судан, а змінними аналізу – внутрішня інституційна спроможність, позиція материнської держави, роль регіональних організацій, зовнішній патронаж і стратегічна корисність для впливових акторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Феномен і особливість Сомаліленду полягає в тому, що його зовнішній статус не корелюється з рівнем внутрішньої організації: він має власні органи влади, виборчий процес, адміністративний апарат, систему безпеки, фінансові механізми та усталену практику зовнішньої комунікації. Втім ці фактори не перетворюються на універсальне дипломатичне визнання, адже для міжнародної системи важливими є не тільки спроможності утворень, а й наслідки їх легітимізації для регіонального порядку.

Сомаліленд від багатьох інших невизнаних утворень відрізняє наявність історичного аргументу. 26 червня 1960 року Британський Сомаліленд отримав незалежність як Держава Сомаліленд, а 1 липня 1960 року об'єднався з колишньою італійською підмандатною територією, утворивши Сомалійську Республіку. Після падіння центральної влади у Сомалі у 1991 році політична еліта Харгейси подала проголошення незалежності як відновлення попередньої державності в межах колишнього Британського Сомаліленду, а не як самовільне відокремлення від визнаної держави [19, р. 17] Цей аргумент є важливим для зовнішньої комунікації, адже дає змогу апелювати до принципу *uti possidetis juris*, при цьому не заперечуючи африканську норму збереження колоніально-успадкованих кордонів [23]

Після повалення режиму Сіада Барре у 1991 році Сомаліленд не отримав зовнішньої протекції. Відсутність повного визнання обмежувала доступ до міжнародної допомоги, але в той же час стимулювала розвиток власних

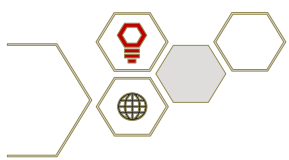

механізмів оподаткування, політичного торгу та взаємно відповідальності між владою та суспільством [10]

Внутрішня стійкість Сомаліленду сформувалася через поєднання формальних інститутів і традиційних механізмів регулювання. Така модель описується як гібридний політичний порядок, у якому парламент, уряд, президент і партійна конкуренція співіснують з роллю старійшин, кланових угод і неформального розподілу впливу [3, р. 723–746; 7, р. 31–56] Її перевага полягає в адаптованості до місцевої соціальної структури. Натомість слабкістю можна назвати здатність неформальних домовленостей обмежувати прозорість політичної конкуренції, посилювати патронажні мережі та ускладнювати рівне представництво груп, які не входять до центрального кланово-політичного ядра.

Клановий чинник є одним з головних пояснень того, чому Сомаліленду вдалося уникнути повної фрагментації, як це сталося на півдні Сомалі. Політичне ядро Сомаліленду значною мірою пов'язане з кланом Ісаак, який відіграв провідну роль протистоянні режиму Сіада Барре, а після його повалення – у формуванні інститутів самоуправління [5; 6]. Втім не можна говорити однозначно про «одноклановість» Сомаліленду, адже в його межах проживають також і інші клани. Їхнє представництво та ставлення до політичного проекту Сомаліленду є неоднаковим, особливо це помітно у східних регіонах Сул і Санааг, де вплив Харгейси перетинається з клановими зв'язками частини місцевого населення з Пунтлендом [13; 19] Тому в контексті Сомаліленду варто говорити не про соціальну однорідність, а про значну перевагу одного кланового ядра в центрі політичної системи.

Найбільш чутливою та проблемною зоною для внутрішньої консолідації залишаються східні регіони Сул і Санааг, де історико-територіальна претензія Сомаліленду перетинається з клановими зв'язками частини місцевого населення з іншим самопроголошеним утворенням на території Сомалі – Пунтлендом [13]. Цей фактор має не лише внутрішньополітичне, а й

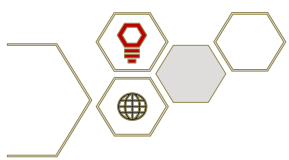

міжнародне значення, адже для зовнішніх акторів повноцінний контроль над територією є одним з критеріїв практичної надійності. Відповідно суперечки щодо периферійних регіонів послаблюють аргументацію Сомаліленду про завершену державність, навіть незважаючи на те, що більшість ключових адміністративних і економічних центрів фактично контролюються офіційною Харгейсою.

З інституційної точки зору Сомаліленд демонструє вищий рівень політичної організованості, аніж багато інших невизнаних утворень. У ньому є конкурентні вибори, мирна передача влади, функціонування політичних партій та власна система безпеки. Втім демократичний наратив Сомаліленду має і свої слабкі місця. Новіші дослідження наголошують на зростанні ролі бізнесово-політичних груп, впливі зовнішніх програм state-building та складності демократичної інституціоналізації Сомаліленду [11; 12]. Це означає, що внутрішня легітимність Сомаліленду не може оцінюватись лише через факт наявності виборів. Для міжнародних відносин значно важливішою є здатність цих інститутів підтримувати стабільність без перманентного відтворення кланової напруги і політичної закритості.

Зовнішня суб'єктність Сомаліленду проявляється через практики, які не є класичними дипломатичними відносинами, втім певною мірою відтворюють міжнародну присутність. Мова йде про представницькі офіси, торговельно-консульські канали, контакти з діаспорою, переговори з гуманітарними організаціями, інвесторами та окремими урядами [4; 14; 27]. Через відсутність широкого визнання такі офіси не завжди мають статус дипломатичних установ у формальному сенсі, але їх практична функція часто є дуже наближеною до консульської: вони представляють інтереси Сомаліленду, сприяють комунікації з іншими державами, залучають економічні проекти та підтримують зв'язок з діаспорою.

Економічно-безпековий вимір суб'єктності базується навколо порту Бербера. Його значення значною мірою зросло через конкуренцію за

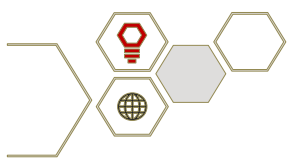

логістичні маршрути у Червоному морі, потребі Ефіопії у доступі до портової інфраструктури та активність держав Перської затоки на Африканському Розі [20, р. 588–599]. Для Сомаліленду Бербера це не тільки економічний актив, а й повноцінний дипломатичний ресурс. Наявна портова інфраструктура дає можливість пропонувати зовнішнім акторам конкретну практичну вигоду у вигляді транзиту, інвестицій, безпекової координації, морському доступі та присутністю у стратегічній зоні між Аденською затокою та Баб-ель-Мандебською протокою.

Фактор Бербери в першу чергу помітний у відносинах з Ефіопією. Для офіційної Аддис-Абеби доступ до моря є питанням економічної стабільності, а для Харгейси угоди щодо порту дають можливість посилити власну міжнародну видимість та підвищити рівень власної політичної суб'єктності [20, р. 588–599]. Саме через це домовленості щодо Бербери викликають різку реакцію Сомалі: офіційне Могадішо сприймає їх як порушення власного суверенітету, натомість Сомаліленд – як підтвердження власної здатності вступати у зовнішні зносини.

Рішення Ізраїлю від 26 грудня 2025 року про визнання Сомаліленду стало якісною зміною дискусії щодо статусу цієї території, адже вперше за тривалий період часу окрема держава-член ООН перейшла від прагматичних контактів повноцінного дипломатичного кроку [21]. Для Ізраїлю цей крок пов'язаний з власною безпековою логікою у регіоні Червоного моря, в першу чергу протидією загрозам з боку Ємену. Натомість для Сомаліленду такий крок став підтвердженням того, що стратегічна корисність може посувати межі політики невизнання.

В той же час реакція Ради Безпеки ООН, Африканського Союзу та низки держав показала, що одиничне визнання не гарантує зміни конфігурації [22; 23]. Навпаки, рішення Ізраїлю перетворило питання Сомаліленду на більш політизоване: якщо досі його статус розглядався часто як заморожений конфлікт між офіційними Харгейсою та Могадішо, то після ізраїльського

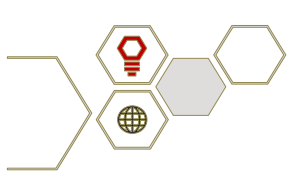

рішення він був включений до більш широкої дискусії про регіональну безпеку, мусульмано-ізраїльські відносини, роль Африканського Союзу та допустимість перегляду політичних кордонів у Африці. Це підтверджує, що визнання є не лише оцінкою внутрішньої спроможності певного утворення, а й повноцінним рішенням про наслідки такого кроку для всієї регіональної системи. Задля емпіричної перевірки цієї тези вдається до порівняння Сомаліленду та Південного Судану. Обидва випадки об'єднує наявність тривалого конфлікту з центральною владою, окремою політичною ідентичністю та потребою зовнішнього визнання [19, р. 17–27]. Зрештою, і Сомаліленд і Південний Судан знаходяться на африканському континенті, що значною мірою зближує стартові позиції обох утворень. Втім результат для них виявився протилежним: Південний Судан отримав швидку легітимацію після референдуму 2011 року, в той час як статус Сомаліленду вже більш як три десятиліття залишається незмінним. Саме ці відмінності дають змогу виділити змінні, що мають вирішальне значення для дипломатичної легітимації.

Таблиця 1

Порівняння Сомаліленду та Південного Судану як кейсів міжнародного визнання

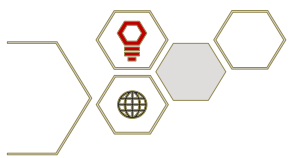
Критерій	Сомаліленд	Південний Судан
Історична основа претензії	Коротка незалежність Держави Сомаліленд у 1960 році та аргумент відновлення попередньої державності	Тривалий конфлікт із Суданом і політичне оформлення права на референдум у CPA 2005 року
Внутрішня інституційність	Власні органи влади, вибори, система безпеки, фінансові механізми та гібридне врядування	Автономні інститути до незалежності та подальше оформлення державних структур після 2011 року
Кланово-соціальна база	Перевага політичного ядра Ісаак за наявності інших груп і	Консолідація навколо південносуданської ідентичності, але

	територіальних суперечностей у Сул та Санааг	подальша внутрішня фрагментація після здобуття незалежності
Позиція материнської держави	Сомалі не визнає незалежність і апелює до територіальної цілісності	Судан погодився на референдум у межах мирної угоди
Регіональна рамка	Африканський Союз переважно підтримує збереження єдності Сомалі та застерігає від прецеденту	Процес мав ширшу регіональну та міжнародну підтримку
Зовнішня стратегічна цінність	Порт Бербера, Червоне море, контакти з Ефіопією, країнами Перської затоки, Тайванем та Ізраїлем	Геополітична підтримка як частина врегулювання тривалого конфлікту із Суданом
Міжнародний результат	Обмежене визнання після рішення Ізраїлю та збереження широкої політики невизнання	Референдум 2011 року, 98,83 % за незалежність, подальше членство в ООН
Головний висновок	Ефективна де-факто суб'єктність не гарантує дипломатичної легітимації без регіонального консенсусу	Погоджена процедура може забезпечити визнання навіть за подальшої слабкості інститутів

Джерело: власна розробка автора

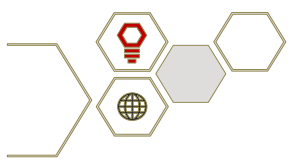
Порівняння Сомаліленду з Південним Суданом демонструє нам, що міжнародне визнання здобувається не ефективністю самоврядування, а радше політичним результатом. Всеосяжна мирна угода 2005 року передбачила процедуру референдуму щодо майбутнього Південного Судану [24, р. 21–23] У 2011 році 98,83% учасників референдуму підтримали незалежність після чого Південний Судан був прийнятий до ООН [25; 26] Натомість Сомаліленд діяв у ситуації розпаду центральної влади, але без узгодженої процедури, без згоди офіційного Могадішо та без колективного рішення Африканського Союзу.

Перша змінна, що пояснює відмінності між кейсами – позиція материнської держави або наявність міжнародно-прийнятого механізму відокремлення. У випадку Південного Судану право на референдум було закріплене у мирній угоді, а тому незалежність стала завершенням узгодженого політичного процесу [24]. У випадку ж Сомаліленду, центральна влада Сомалі ніколи не погоджувалась на незалежність Харгейси. Відповідно навіть ті держави, які прагматично взаємодіють з Сомалілендом, часто утримуються від його визнання, тому що прагнуть уникнути вступу у прямий конфлікт з принципом територіальної цілісності Сомалі.

Друга змінна – позиція регіональної організації. Африканський Союз для континенту є не просто майданчиком багатосторонньої дипломатії, а інституційним гарантом збереження колоніально-успадкованих кордонів. Підтримка або нейтралітет цієї організації може відкрити шлях до визнання, в той же час заперечення з її боку істотно підвищує політичну ціну такого рішення для зовнішніх акторів. Саме тому Африканський Союз відреагував на ізраїльське визнання настільки принципово: його реакція вказує, що регіональна рамка залишається одним з головних бар'єрів для розширення дипломатичного визнання [23].

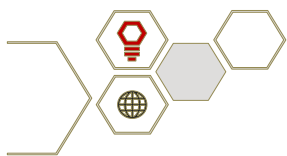
Третя змінна – зовнішній патронаж та підтримка впливових держав. Південний Судан мав потужну міжнародну підтримку в період підготовки референдуму та після проголошення незалежності. Натомість Сомаліленд протягом тривалого проміжку часу не мав актора, який був би готовий системно адвокатувати та просувати його визнання на міжнародній арені. Ізраїльське рішення 2025 року потенційно змінює цю ситуацію, але поки не тягне за собою створення своєрідної «коаліції визнання». Для її формування необхідна група держав, здатних переконати регіональних партнерів, знизити ризики для Сомалі та показати, що визнання не стане прецедентом з неконтрольованими наслідками [16; 17; 18].

Четверта змінна – стратегічна корисність території. Сомаліленд має важливі активи: порт Бербера, розташування поблизу ключових морських шляхів, відносну безпекову стабільність і потенціал у сфері морської безпеки [20]. Однак стратегічна корисність може стати мати подвійний ефект. Вона підвищує інтерес зовнішніх партнерів, але водночас робить статус Сомаліленду предметом конкуренції між регіональними та позарегіональними акторами. У такій ситуації визнання може складатися не як нейтральне підтвердження фактичної державності, а як геополітичний жест із прогнозованими опонентами.

П'ята змінна – внутрішня інклюзивність. Південний Судан отримав міжнародне визнання попри подальші проблеми державності, оскільки зовнішні актори сприймали незалежність як інструмент завершення довготривалого конфлікту. Натомість Сомаліленд навпаки повинен доводити не лише відокремленість від Сомалі, а й достатню внутрішню інтегрованість власної території. Кланова перевага Ісаак у центрі політичної системи сприяла стабільності, однак конфліктність у східних регіонах дає опонентам аргумент, що політичний проект Сомаліленду не є однаково прийнятним для всіх груп у межах заявлених кордонів [6; 13].

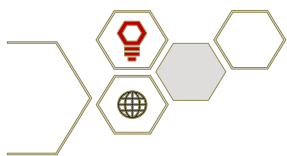
У цьому контексті політика невизнання не є пасивною відсутністю рішення. Вона виконує функцію стримування. Міжнародні актори можуть визнавати корисність Сомаліленду як партнера, підтримувати технічні контакти, взаємодіяти через гуманітарні, безпекові або економічні канали, але не переходити до повної дипломатичної легітимації. Такий підхід дає змогу використовувати фактичну спроможність Сомаліленду без відкритого перегляду політичної карти регіону Африканського Рогу. В той же час він також створює проблему відповідальності: утворення, яке виконує функції держави, залишається обмеженим у доступі до міжнародних фінансових інститутів, багатосторонніх угод і повноцінних механізмів безпеки.

Емпіричне зіставлення підтверджує, що Сомаліленд не можна пояснити лише через критерії державності, або лише через принцип територіальної цілісності. Його статус формується на перетині трьох логік. Перша – внутрішня логіка державотворення, яка охоплює інститути, вибори, безпеку, фінансові механізми та соціальні компроміси. Друга – регіональна логіка стабільності, пов'язана з позицією Сомалі, Африканського Союзу, Ефіопії, Джибуті та інших сусідів. Третя – глобальна логіка стратегічної доцільності, в межах якої зовнішні актори оцінюють Сомаліленд через призму Червоного моря, портової інфраструктури, боротьби за вплив і безпекових ризиків.

Після визнання Ізраїлем можливі три сценарії розвитку проблеми статусу Сомаліленду. Перший сценарій – обмежене наслідування, коли кілька держав встановлюють або поглиблюють відносини із Сомалілендом, але без масового переходу до визнання. Другий сценарій – дипломатичн блокування, за якого Сомалі, Африканський Союз та їхні партнери утримають більшість держав від аналогічних кроків. Третій сценарій – поступова нормалізація фактичних контактів без формального прориву, коли представництва, економічні угоди та безпекова співпраця розширюватимуться, але статус залишатиметься неповним. На даний момент найбільш ймовірним виглядає третій сценарій, оскільки він відповідає звичній практиці міжнародної системи щодо функціонально корисних, але статусно спірних акторів.

Отже, Сомаліленд буде доцільним визначити як функціонально залученого, але статусно обмеженого актора міжнародних відносин. Його представництва, вибори, безпековий апарат, портова інфраструктура, історичний аргумент 1960 року та зовнішні контакти формують фактичну суб'єктність. В свою чергу політика невизнання підтримується нормами територіальної цілісності, позиції Африканського союзу, спротивом Сомалі, обережністю великих держав і ризиком небезпечного прецеденту. Саме тому феномен Сомаліленду полягає не у відсутності державності як такої, а у

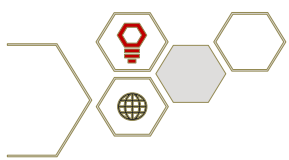
невідповідності між практичною спроможністю діяти як політичний актор і готовністю міжнародної системи надати цьому актору повноцінний статус.

Висновки. Проведене дослідження показало, що феномен Сомаліленду не зводиться виключно до правового спору про сецесію. У площині міжнародних відносин він є прикладом тривалого співіснування фактичної суб'єктності та політики невизнання. Внутрішня стійкість Сомаліленду спирається на гібридну модель самоврядування, історичний аргумент 1960 року та відносну безпекову стабільність. Водночас ця стійкість має і свої обмеження: політичне ядро значною мірою пов'язане з Ісаак, а периферійні регіони демонструють нам проблеми територіальної інтеграції.

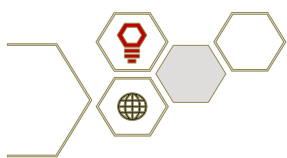
Порівняння з Південним Суданом підтвердило, що ефективне самоуправління не є достатньою умовою для повноцінного міжнародного визнання. Вирішальне значення мають погоджена процедура, позиція материнської держави, підтримка регіональної організації та інтереси зовнішніх акторів. Рішення Ізраїлю про визнання Сомаліленду змінило інтенсивність дискусії, але в той же час не усунуло структурної протидії з боку Сомалі та Африканського Союзу.

Список використаних джерел

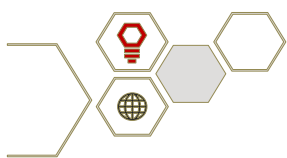
1. Prunier G. The Country That Does Not Exist: A History of Somaliland. London : Hurst & Company, 2021. 320 p.
2. Walls M. The Emergence of a Somali State: Building Peace from Civil War in Somaliland. African Affairs. 2009. Vol. 108, Issue 432. P. 371-389. DOI: 10.1093/afraf/adp019.
3. Renders M., Terlinden U. Negotiating Statehood in a Hybrid Political Order: The Case of Somaliland. Development and Change. 2010. Vol. 41, No. 4. P. 723-746. DOI: 10.1111/j.1467-7660.2010.01652.x.

4. Pegg S., Kolstø P. Somaliland: Dynamics of internal legitimacy and (lack of) external sovereignty. *Geoforum*. 2015. Vol. 66. P. 193-202. DOI: 10.1016/j.geoforum.2014.09.001.
5. Richards R. *Understanding Statebuilding: Traditional Governance and the Modern State in Somaliland*. Farnham : Ashgate, 2014. 220 p.
6. Richards R. Fragility within stability: the state, the clan and political resilience in Somaliland. *Third World Quarterly*. 2020. Vol. 41, No. 6. P. 1067-1083. DOI: 10.1080/01436597.2020.1730693.
7. Walls M., Kibble S. Beyond Polarity: Negotiating a Hybrid State in Somaliland. *Africa Spectrum*. 2010. Vol. 45, No. 1. P. 31-56.
8. Balthasar D. Somaliland's best kept secret: shrewd politics and war projects as means of state-making. *Journal of Eastern African Studies*. 2013. Vol. 7, No. 2. P. 218-238. DOI: 10.1080/17531055.2013.777217.
9. Johnson M. C., Smaker M. State Building in De Facto States: Somaliland and Puntland Compared. *Africa Today*. 2014. Vol. 60, No. 4. P. 3-23. DOI: 10.2979/africatoday.60.4.3.
10. Eubank N. Taxation, Political Accountability and Foreign Aid: Lessons from Somaliland. *The Journal of Development Studies*. 2012. Vol. 48, No. 4. P. 465-480. DOI: 10.1080/00220388.2011.598510.
11. Elder C. Somaliland's authoritarian turn: oligarchic-corporate power and the political economy of de facto states. *International Affairs*. 2021. Vol. 97, No. 6. P. 1749-1765.
12. Fagioli M. Complexities of State-Building in Somaliland. *International Studies Quarterly*. 2024. Vol. 68, Issue 2. Article sqae053. DOI: 10.1093/isq/sqae053.
13. Höhne M. V. *Between Somaliland and Puntland: Marginalization, Militarization and Conflicting Political Visions*. London : Rift Valley Institute, 2015. 180 p.

14. Hoch T., Rudincová K. Legitimization of Statehood in De Facto States: A Case Study of Somaliland. *Acta Universitatis Carolinae, Geographica*. 2015. Vol. 50, No. 1. P. 37-49. DOI: 10.14712/23361980.2015.85.
15. Caspersen N. *Unrecognized States: The Struggle for Sovereignty in the Modern International System*. Cambridge : Polity Press, 2012. 224 p.
16. Coggins B. *Power Politics and State Formation in the Twentieth Century: The Dynamics of Recognition*. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. 271 p. DOI: 10.1017/CBO9781107239050.
17. Fabry M. *Recognizing States: International Society and the Establishment of New States Since 1776*. Oxford : Oxford University Press, 2010. 256 p.
18. Ker-Lindsay J. *The Foreign Policy of Counter Secession: Preventing the Recognition of Contested States*. Oxford : Oxford University Press, 2012. 215 p.
19. Bereketeab R. *Self-Determination and Secessionism in Somaliland and South Sudan: Challenges to Postcolonial State-Building*. Uppsala : Nordiska Afrikainstitutet, 2012. 35 p.
20. Irrum S., Humza A. The Berbera Port Deal: A Geopolitical Development and its Implications in the Horn of Africa. *Journal of Social Sciences Review*. 2025. Vol. 5, No. 1. P. 588-599. DOI: 10.62843/jssr.v5i1.527.
21. PM Netanyahu announced the official recognition of the Republic of Somaliland. Government of Israel. 26 December 2025. URL: <https://www.gov.il/en/pages/event-somaliland261225>
22. Israel's Recognition of Somaliland Triggers Sharp Divides, as Security Council Members Raise Concerns. United Nations. 2025. URL: <https://press.un.org/en/2025/sc16270.doc.htm>
23. The Chairperson of the African Union Commission rejects any recognition of Somaliland and reaffirms the African Union's unwavering commitment to the unity and sovereignty of Somalia. African Union. 26 December 2025. URL: https://au.int/sites/default/files/pressreleases/45828-pr-PR-_The_Chairperson_of_the_African_Union_Commission_rejects_any_recognition_

of_Somaliland_and_reaffirms_the_African_Unions_unwavering_commitment_to_the_unity_and_sovereignty_of_Somalia.pdf

24. The Comprehensive Peace Agreement Between the Government of the Republic of the Sudan and the Sudan People's Liberation Movement/Sudan People's Liberation Army. United Nations Security Council, S/2005/78. 2005. URL: <https://ucdp.uu.se/downloads/fullpeace/Sud%2020050109.pdf>

25. Referendum in Southern Sudan. United Nations Mission in Sudan. URL: <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unmis/referendum.shtml>

26. Resolution 1999 (2011). Admission of the Republic of South Sudan to membership in the United Nations. United Nations Security Council. 13 July 2011. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/706967?v=pdf>

27. Somaliland Missions Abroad. The Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of the Republic of Somaliland. URL: <https://mfagovsomaliland.org/relations/missions>

28. Теленко О. М. Держава Сомаліленд: виникнення, функціонування та проблема міжнародного визнання. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. 2016. Вип. 38. С. 140–146. DOI: <https://doi.org/10.30970/vir.2016.38.0.2359>. URL: <https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/2359>

29. Теленко О. М. Проблема міжнародного визнання Республіки Сомаліленд. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 55. С. 327–332. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v055.2025.49>. URL: https://apfs.nuoua.od.ua/archive/55_2025/51.pdf